

résnek szántuk. A „hivatalos“ felfogás mégis kicsendül a könyvből. Itt-ott ellenmondások is keletkeznek e kétféle állásfoglalásból. El sem tudjuk különbben képzelní, hogy Scharrelmann, aki a gyermek szabadságának mindig legnagyobb szószólója volt és azt hirdette, hogy mindenkit csak saját természetének megfelelően, azaz egyénien lehet nevelni (ez a felfogása kitészik könyvének előszavából is, amikor ezt írja: Nur scheinbar wendet sich der Lehrer an die ganze Klasse, in Wirklichkeit will er den Nöten des einzelnen Kindes abhelfen), most azt mondja, hogy az individualizálás az iskolában megszűnt.

Istenhit, a megfoghatatlan Teremtő előtti csodálat több helyen érzik a könyvön s ennek az érzésnek a gyermek szívében való elültetését a jellemiskola legfontosabb tennivalójának tekinti. Mintha ez sem felelne meg egészen a német hivatalos felfogásnak! Vagy ha mégis, akkor úgy látszik, tévesek azok a más forrásból eredő értesülések, amelyek a mai Harmadik Birodalomnak a hittel és vallással kapcsolatos állásfoglalását elének tárják.

Érték ez a könyv, mert a negatívumok helyett pozitívumot is tartalmaz. Nemcsak becsméri a multat, hanem el is ismeri jó oldalait s azokat követendőeknek tartja; tárgyilagos; gyűlölettlő mentes. Hogy a német korszellem politikai meggyőződése sok helyen kicsendül belőle, az érthető. Mégis új hangot üt meg a német pedagógiai irodalomban, olyat, amelyre a külföld ismét jobban felfigyel. Vajjon a hivatalos körök merev felfogásának enyhülését is visszatükrözi e, vagy egyelőre még csak egy magát megtagadni nem tudó, lelkes pedagógusnak jövőbe kiáltó szavát hirdeti: oly kérdés, amelyet majd a jövő fog eldönteni.

Jankovits Miklós.

L'inspection de l'enseignement. Genève, Bureau International d'Éducation. 1937. 264 lap. A Bureau kiadványainak 55. száma.

Ez a kötet, amely a különböző iskolafajok felügyeletét tárgyalja minden vonatkozásban, elsősorban a tanügyi és közigazgatási hatóságoknak szól, de haszonnal forgathatják a tanügy munkásai is. A felügyelet szervezetére, a felügyelettel megbízottak hatáskörére, előkészítésére, kinevezésére vonatkozó 17 főkérdésre 39 ország részéről érkeztek kisebb-nagyobb terjedelmű válaszok, amelyeket a szerkesztő bő bevezetésben részletesen feldolgozott. (Ezúttal hiányzik Ausztria, Japán, Jugoszlávia, Kína, Olaszország, Románia.) Ennek fontosabb megállapításai a következők. A népoktatásnak külön intézményszerű ellenőrzése nincs meg mindenütt, így pl. Norvégiában és Dánországban az iskolaigazgatók vagy a kerületi és községi iskolatanácsok végzik. A tanfelügyelő rendszerint az első felügyeleti hatóság, amely egy vagy több felsőbbnek van alárendelve; hatáskörét terjedelem tekintetében a szerző országoként szemlélteti. Érdekes Egyiptom példája, ahol 48 tanfelügyelő szakok szerint működik: 11 az arab, 7 az angol nyelvre, 9 matematikára és természettudományokra, 11 irodalomra, 6 rajzra, 3 kézimukára és egy kertészetre, míg a testnevelést külön felügyelők ellenőrzik. A tanfelügyelők képzését országoként külön fejezet tárgyalja: általában a tanszemélyzetnek ama tagjai kapnak megbízatást, akik több évi sikeres gyakorlatra hivatkozhatnak, ám magasabb pedagógiai képzettséggel ren-

delkezőknél ez utóbbi követelménytől el is tekintenek. Néhány államban nők is betölthetik ez állásokat. Változatos a közép- és szakiskolák felügyelete: hol globális, hol pedig szakok szerint folyó; a kinevezés rendszerint a miniszter előterjesztésére a kormány elnökét illeti meg. A főiskolai tanítás ellenőrzéséről általában nem lehet szó, mert az egyetemek teljes önkormányzattal rendelkeznek; a közvetlen felügyeletet a mindenkori rektor és egyetemi tanács végzi, az állam a tanárok kinevezése útján gyakorolja. Az itt-ott folyamatban lévő reformok közül említést érdemel a görög, amely felügyelet szempontjából a 84 kisebb helyi egységet hat nagy kerületbe szándékozik összefoglalni; a kubai, amely a felügyelőket a túltengő adminisztratív munkától óhajtja mentesíteni, hogy több időt szentelhessenek igazi hivatásuknak, végül Danzig városa több intézkedésre készül annak érdekében, hogy a tanfelügyelők ne merőben felső hatóságként szerepeljenek, hanem a tanítóságnak vezetői és tanácsadói is legyenek. A meglehetősen szűkszavú (körülbelül egy lapra terjedő) magyar jelentés azzal végzi, hogy a közép- és szakiskolák felügyeletének reformja még folyamatban van.

kf.

Új magyar könyvek és füzetek.

Fináczy Ernő: Elméleti pedagógia. Egyetemi előadásai kéziratából sajtó alá rendezték tanítványai: *Nagy J. Béla, Prohászka Lajos*. Bp. 1937. Kiadta a Királyi Magyar Egyetemi Nyomda. (N. 8-r., 140 l.)

Dr. Prohászka Lajos: Az oktatás elmélete. (Pedagógiai Szakkönyvek. Szerkeszti: *Dr. Dékány István*. 2/a kötet.) Bp. 1937. Kiadja az Orsz. Középiszkolai Tanáregyesület. Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda Rt. (N. 8-r., 244 l.)

Várkonyi Hildebrand: Az alaki képzés és átvitel kérdése. (Pedagógiai Könyvtár, VIII.) Bp. 1938. A szerző kiadása. Stephaneum nyomda rt. (N. 8-r., 100 l.)

Drozdy Gyula, Móra József, Móra László: A fogalmazás tanítása a népiskola II—VI. osztályában. (Népiskolai Egységes Vezérkönyvek. Szerkesztik: *Drozdy Gyula* és *Dr. Lőrinczy Szabolcs*. 5.) Bp. 1937. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda. (N. 8-r., 612 l.) Ara 8 pengő.

Gergely László: Fináczy Ernő pedagógiája. (Közlemények a Szegedi M. Kir. Ferenc József-Tudományegyetem Pedagógiai Lélektani Intézetéből. 20. szám.) Szeged, 1937. Budai-Bernwallner József könyvnyomdája, Bp. (N. 8-r., 82 l.)

Koczogh András: Gyakorlati keresztyén nevelés. Bp. 1937. Bethánia-nyomda. Kiadja a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Nemzeti Szövetsége. (8-r., 64 l.)

Krammer Jenő (szerk.): Pedagógiai évkönyv 1937. Kiadja a Csehszl. Magyar Tud. Irod. és Műv. Társ. Tudományos Osztálya. Farkas Mihály könyvny. Nové Zámky (Érsekújvár). (N. 8-r., 100 l.)